

3-УЦУГАУ-1 УС, ЦАГ УУРЫН ГАРАЛТАЙ АЮУЛТ ҮЗЭГДЛИЙН БҮРТГЭЛИЙН МАЯГТ НӨХӨХ ЗААВАР

Маягт 3-УЦУГАУ-1-ийг ус, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдлийн талаарх мэдээллийг бүртгэхэд ашиглана.

Тухайн аюулт үзэгдлийн дуудлагаар очсон аврах анги, салбар, бүлэг, салаа өөрийн хүчээр хор уршгийг арилгасан бол энэхүү маягтыг бүрэн гүйцэд бөглөж мэдээллийн санд бүртгэнэ.

Хэрэв тухайн анги, салбарын хүчин чадлаас давж орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллага, Засаг дарга эсхүл тухайн шатны онцгой комисс, холбогдох салбарын яамнаас шуурхай бүлэг, ажлын хэсэг томилсон бол III, IV бүлгийг томилогдсон бүлэг, ажлын хэсэг хийж гүйцэтгэнэ.

БҮЛЭГ- I ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

1. Аюулт үзэгдэл болсон газрын байршил

1.1. Аймаг, нийслэл: Тухайн аюулт үзэгдэл тохиолдсон аймаг, нийслэлийн нэрийг гаргацтай бичиж, кодыг нөхнө.

"аймаг, нийслэлийн код"-ийг Монгол Улсын бүсчлэлийн кодын дагуу нөхнө. Тухайлбал, Архангай аймаг 65000, Хөвсгөл аймаг 67000

Хамарсан тоо Тухайн аюулт үзэгдлийн хор уршиг хэдэн аймгийн нутаг дэвсгэрийг хамарсан тоог бичнэ.

1.2. Сум, дүүрэг: Тухайн аюулт үзэгдэл тохиолдсон сум, дүүргийн нэрийг гаргацтай бичиж, холбогдох кодыг нөхнө.

"сум, дүүргийн код"-ийг Монгол Улсын бүсчлэлийн кодын дагуу нөхнө. Тухайлбал, Архангай аймгийн Хашаат сум 65010, Хөвсгөл аймгийн Мөрөн сум 67120

Хамарсан тоо Тухайн аюулт үзэгдлийн хор уршиг хэдэн сум, дүүргийн нутаг дэвсгэрийг хамарсан тоог бичнэ

1.3. Баг, хороо: Тухайн аюулт үзэгдэл тохиолдсон баг, хорооны нэрийг гаргацтай бичнэ.

Хамарсан тоо Тухайн аюулт үзэгдлийн хор уршиг хэдэн баг, хорооны нутаг дэвсгэрийг хамарсан тоог бичнэ

1.4. Хаяг: Тухайн аюулт үзэгдэл тохиолдсон газрын хаягийг гаргацтай, тодорхой бичнэ.

1.5. Солбицол: Уртраг, өргөргийг оруулахдаа градус, минут, секундээр илэрхийлэн бичнэ.

1.6. Гурван үгт хаяг: Ухаалаг гар утасны what3words программыг ашиглан авсан байршлын 3 үгийг бичнэ. Жишээлбэл: жаалхүү.уриалах.аврагч гэх мэт. Координат нь тодорхой бол бичихгүй байж болно.

1.7. Мэдээлэл хүлээж авсан огноог он, сар, өдөр, цаг, минутаар бичнэ. Цагийг 01.00-24.00 хэлбэрээр бичнэ.

1.8. Эх сурвалж аюулт үзэгдлийн мэдээллийг ирүүлсэн эх сурвалжийг сонгоно.

1.9. Мэдээлэл өгсөн хүн аюулт үзэгдлийн дуудлага мэдээллийг ирүүлсэн хүний утасны дугаар, нэрийг бичиж хүйсийг тэмдэглэнэ.

1.10. Мэдээлэл хүлээн авсан сувгийг тэмдэглэнэ.

1.11. Мэдээллийн товч утга: Хүлээн авсан мэдээллийн товч утгыг бичнэ.

1.12. Аюулт үзэгдлийн төрөл: Цаг агаарын гаралтай аюулт үзэгдлийн төрлөөр харгалзах мөрийн дугаарыг дугуйлна. Хэрэв аюулт үзэгдэл хавсран тохиолдсон бол хамт дугуйлна. Жишээлбэл: Аянга цахилгаантай аадар бороо, мөндөр, орох, аадар бороо орж үер буух, цасан болон шороон шуурга шуурах г.м. Ган, зудын байдлыг үнэлэхдээ Засгийн газрын 2015 оны 286 дугаар тогтоолын 5 дугаар хавралтаар баталсан "Ган, зудын байдалд үнэлгээ хийх журам"-ын 4.4.1, 4.4.2, 4.4.3 дахь заалтын дагуу томилогдсон ажлын хэсгийн дүгнэлтийг үндэслэнэ.

БҮЛЭГ II НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ, АВЧ ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН АРГА ХЭМЖЭЭ

2. Хугацаа

Аюулт үзэгдэл эхэлсэн, зогссон, эрэн хайх, аврах, хор уршгийг арилгах ажиллагаа эхэлсэн, дууссан, хойшлуулшгүй сэргээн босгох үйл ажиллагаа эхэлсэн, дууссан он, сар, өдөр, цаг, минутыг дарааллын дагуу бүрэн гүйцэд, гаргацтай нөхөж бичнэ. Цагийг 01.00-24.00 хэлбэрээр бичнэ.

Үргэлжилж байгаа: Тухайн аюулт үзэгдэл 48 цагаас дээш хугацаагаар үргэлжилж байгаа бол харгалзах хугацааг сонгоно.

3. Нөхцөл байдлын зургийг гамшгийн орон зайн мэдээллийн системд зураглах бөгөөд нөхцөл байдлын зургийг хавсаргаагүй бол тайлбарыг бичнэ. Нөхцөл байдлын зурагт хүснэгт 2, 5, 8-д заасан мэдээллийг тэмдэглэнэ. Нөхцөл байдлын зураг нь 21x29 /A4/ хэмжээнээс багагүй байна.

4. Аюулт үзэгдлийн эрчим: Аюулт үзэгдлийн эрчмийг тодорхойлохдоо Засгийн газрын 2015 оны 286 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавралтад заасан шалгуур үзүүлэлтийг баримтлан тухайн гамшигт болон аюулт үзэгдэл тохиолдсон сум орон нутгийн цаг уурын байгууллагаас гаргасан мэдээллийн дагуу үзэгдлийн эрч хүчийг тодорхойлно. Хүчтэй салхи, цасан болон шороон шуурганы үед салхины хурдыг м/с-р, цочир хүйтрэлийн үед хөрсний болон агаарын температурыг °С /градус цельс/-р, цас, нойтон цас, бороо, аадар борооны хэмжээг мм-р, хүйтэн бороо орсон үед тунадасны хэмжээг мм-р, агаарын температурыг °С /градус цельс/-р, салхины хурдыг м/с-р, гол, мөрний үерийг үерийн түвшин, үерийн аюултай түвшинг давсан хэмжээг см-р, г.м.

БҮЛЭГ III АВЧ ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН АРГА ХЭМЖЭЭ

5. Ажилласан хүч, хэрэгсэл

Ажилласан хүч, хэрэгсэлд тухайн аюулт үзэгдлийн хор уршгийг арилгахад дэмжлэг үзүүлэн ажилласан бүх албад, нутгийн захиргааны байгууллага, бусад байгууллага, аж ахуйн нэгж, хүмүүнлэгийн байгууллага, хувь хүнийг хамруулна.

Ажилласан хүч хэрэгслийн дэлгэрэнгүй бүртгэлийг алба, байгууллага тус бүрээр хавсаргана.

1-5 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдлийн хор уршгийг арилгахаар ажилласан анги, салбар, хэсэг, бүлэг, хүн, ашигласан техник, эрэн хайх ажиллагаанд оролцсон эрэлч нохой, ердийн хөсгийн тоог нөхнө.

ББХАҮМАлба - Байгалийн болон химийн аюулыг үнэлж, мэдээлэх алба

БХБАлба - Барилга, хот байгуулалтын алба

ЗТАлба - Зам, тээврийн алба

УУХҮАлба - Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн алба

ХАНХАлба - Хүн ам, нийгмийн хамгааллын алба

ХХАААлба - Хүнс, хөдөө аж ахуйн алба

ТЭХАлба - Түлш, эрчим хүчний алба

ЭМАлба - Эрүүл мэндийн алба

МХХАлба - Мэдээлэл, харилцаа холбооны алба

МБЦХАлба - Мэргэжлийн болон цацрагийн хяналтын алба

ХЖСАлба - Хэв журам сахиулах алба

САлба - Сурталчилгааны алба

6. Ашигласан техник, тоног төхөөрөмж, бодис, материал

Аюулт үзэгдлийн хор уршгаас хүний амь нас болон эд хөрөнгө, үнэт материалыг аврах, аюулт үзэгдлийн хор уршгийг арилгахад ашигласан автомашин, техник, тоног төхөөрөмж, бодис, материалын тоо, хэмжээг Онцгой байдлын байгууллага болон бусад байгууллагаар ялган тэмдэглэнэ.

БҮЛЭГ IV ХОХИРОЛ, ХЭРЭГЦЭЭ

7. Зарцуулсан зардал

Аврах, хор уршгийг арилгах, хойшлуулшгүй сэргээн босгох үйл ажиллагааны зардлыг онцгой байдлын байгууллага, гамшгаас хамгаалах алба, мэргэжлийн анги, сайн дуррын хэсэг, нутгийн захиргааны байгууллага, тусгайлсан чиг үүрэг бүхий байгууллага, дайчлагдан ажилласан болон олон улсын байгууллага, бусад эх үүсвэрээс гаргасан

зардлаар ангилан зардлын задаргааг байгууллага тус бүрээр албажуулан хавсаргана. Хэмжих нэгж нь сая төгрөг байна.

1 дүгээр мөрөнд Зарцуулсан нийт зардал буюу 2-12 дугаар мөрний нийлбэр дүнг нөхнө.

2 дугаар мөрөнд тээвэр, шатахууны зардлын дүнг нөхнө.

3 дугаар мөрөнд хоол, хүнсний зардлын дүнг нөхнө.

4 дүгээр мөрөнд шуудан холбооны зардлын дүнг нөхнө.

5 дугаар мөрөнд аврах, хор уршгийг арилгах, хойшлуулшгүй сэргээн босгох ажиллагаанд оролцсон алба хаагчдын томилолт, урамшууллын зардлын дүнг нөхнө.

6 дугаар мөрөнд ариутгал, халдваргүйтгэлийн зардлын дүнг нөхнө.

7 дугаар мөрөнд эм, боох материалын зардлын дүнг нөхнө.

8 дугаар мөрөнд аврах, хор уршгийг арилгах, хойшлуулшгүй сэргээн босгох ажиллагаанд зарцуулсан бусад материалын дүнг нөхнө.

9 дүгээр мөрөнд бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний зардлын дүнг нөхнө.

дээрх 2-8 дугаар мөрөнд тавигдсан зардлаас бусад аврах, хор уршгийг арилгах ажиллагаанд зарцуулсан зардлыг нөхнө.

10 дугаар мөрөнд бүтцийн арга хэмжээнд зарцуулсан зардлын дүнг нөхнө.

11 дүгээр мөрөнд улсын нөөцөөс зарцуулсан хөрөнгийг нөхөн бүрдүүлэх зардлын дүнг нөхнө.

12 дугаар мөрөнд дээрх 2-11 дүгээр мөрөнд тавигдсан зардлаас бусад зардлын дүнг нөхнө.

8. Нэрвэгдсэн хүн амын үндсэн үзүүлэлт

Аюулт үзэгдэлд нэрвэгдсэн хүн амыг нийт дүн, хүйс, өгөгдсөн насны бүлэг, хөгжлийн бэрхшээлтэй, гадаадын иргэн гэсэн үзүүлэлтүүдээр ялгана.

“гадаадын иргэн” гэж Монгол Улсын иргэний харьяалалгүй бөгөөд гадаад улсын иргэний харьяалалтай хүнийг хэлнэ.

1 дүгээр мөрөнд аюулт үзэгдэлд нэрвэгдсэн хүний тоог нөхнө. Тухайн аюулт үзэгдлийн улмаас амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгөөр хохирсон иргэдийг авч үзнэ.

2 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдлийн улмаас нас барсан иргэдийн тоог нөхнө. Нас барсан хүний дэлгэрэнгүй бүртгэлийг маягтын дагуу хавсаргана.

3 дугаар мөрөнд эрэн хайх, аврах багийн болон иргэдийн аварсан хүний тоог нөхнө.

4 дүгээр мөрөнд аюулт үзэгдлийн улмаас бэртэж гэмтсэн иргэдийн тоог нөхнө.

5 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдлийн голомтоос шилжүүлсэн иргэдийн тоог нөхнө.

6 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдлийн улмаас төөрсөн, сураггүй болсон иргэдийн тоог нөхнө.

7 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдлийн улмаас орон байр, гэргүй болсон иргэдийн тоог нөхнө. Үүнд орон байр, гэр нь цаашид ашиглах боломжгүй болсныг тусгана.

8 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдлийн улмаас орон байр, гэр сууцанд хохирол учирсан хэдий ч цаашид ашиглах боломжтой иргэдийн тоог нөхнө.

9 дүгээр мөрөнд аюулт үзэгдлийн улмаас орон байр, гэр сууцанд хохирол учирснаас аюулгүй бүсэд нүүлгэн шилжүүлсэн иргэдийн тоог нөхнө.

ослын улмаас сураггүй алга болсон иргэдийн тоог нөхнө.

9. Нэрвэгдсэн өрх, ААНБ-ын үндсэн үзүүлэлтүүд

Аюулт үзэгдэлд өртсөн өрх, байгууллагын тоог албан ёсны бүртгэл, тухайн үед байсан, орон байр, гэргүй болсон, орон байр, гэр нь эвдэрсэн зэрэг үзүүлэлтээр ялган нөхнө.

10. Учирсан бодит хохирол

Тухайн аюулт үзэгдэлд өртсөн талбай “га”-аар, бусад барилга байгууламж, гэр, байр орон сууцыг тоогоор нөхнө.

Учирсан хохирлын мөнгөн дүнг гамшгийн хор уршгийг арилгах үед хийгдэх нөхцөл байдлын үнэлгээ, хойшлуулшгүй сэргээн босгох үеийн үнэлгээгээр нарийвчлан тогтоож болно.

1 дүгээр мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн ой, хээрийн талбайн нийт хэмжээг нөхнө.

- 2 дугаар мөрөнд тухайн аюулт үзэгдэлд өртсөн ойн талбайг өмчийн хэлбэрийн хамт нөхнө.
- 3 дугаар мөрөнд тухайн аюулт үзэгдэлд өртсөн тариалангийн болон бэлчээрийн талбайн нийт хэмжээг нөхнө.
- 4 дүгээр мөрөнд тухайн аюулт үзэгдэлд өртсөн тариалангийн талбайн хэмжээг өмчийн хэлбэрийн хамт нөхнө.
- 5 дугаар мөрөнд тухайн аюулт үзэгдэлд өртсөн бэлчээрийн талбайн хэмжээг өмчийн хэлбэрийн хамт нөхнө.
- 6 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн гэр, байр, орон сууц, тээврийн хэрэгслийн нийт тоог нөхнө.
- 7 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн гэрийн нийт тоог өмчийн хэлбэрийн хамт нөхнө.
- 8 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн байр, орон сууцны нийт тоог өмчийн хэлбэрийн хамт нөхнө.
- 9 дүгээр мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн тээврийн хэрэгслийн тоог өмчийн хэлбэрийн хамт нөхнө. Үүнд агаарын хөлөг, төмөр замын хөдлөх бүрэлдэхүүн, автомашин, усан онгоц, завь, ердийн хөсөг зэргийг хамааруулна.
- 10 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн нийт барилга, байгууламжийн тоог нөхнө.
- 11 дүгээр мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн улсын онц чухал объектын тоог нөхнө. “улсын онц чухал объект” гэж Монгол Улсын Засгийн газраас тогтоосон улс орны нийгэм, эдийн засгийн онцгой ач холбогдол бүхий үйлдвэр, албан газар, байгууллага, барилга байгууламжийг хэлнэ.
- 12 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн галын онц аюултай объектын тоог өмчийн хэлбэрийн хамт нөхнө.
- 13 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн эмнэлэг, эрүүл мэндийн барилга, байгууламжийн тоог өмчийн хэлбэрийн хамт нөхнө. Үүнд эрүүл мэндийн төв, эмнэлэг, хувийн эмнэлэг зэргийг хамааруулна.
- 14 дүгээр мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн боловсролын байгууллагын барилга, байгууламжийн тоог өмчийн хэлбэрийн хамт нөхнө. Үүнд их, дээд сургууль, коллеж ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг, зуслан, мэргэжил-сургалт үйлдвэрлэлийн төв, сургалтын төв, хүүхдийн засан хүмүүжүүлэх төв зэргийг хамааруулна.
- 15 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн дэд бүтцийн байгууламжийн нийт тоог нөхнө.
- 16 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн эрчим хүчний дэд бүтэц, байгууламжийн тоог нөхнө. Үүнд шугам сүлжээ, дамжуулах шугам/сүлжээ, цахилгаан станц, дэд станц болон дахин дамжуулах станцыг хамааруулна.
- 17 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн зам тээврийн дэд бүтэц, байгууламжийн тоог нөхнө. Үүнд хучилттай зам, сайжруулсан зам, гүүр, төмөр зам, төмөр замын өртөө, нисэх буудал зэргийг хамааруулна.
- 18 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн мэдээлэл харилцаа холбооны дэд бүтэц, байгууламжийн тоог нөхнө. Үүнд холбооны шугам, харилцаа холбооны тоног төхөөрөмж зэргийг хамааруулна.
- 19 дүгээр мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн усан хангамжийн дэд бүтэц, байгууламжийн тоог нөхнө. Үүнд ус түгээх сүлжээ, ус цэвэрлэх байгууламж, худаг зэргийг хамааруулна.
- 20 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн Засгийн газрын барилга, байгууламжийн тоог нөхнө.
- 21 дүгээр мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн хамгаалах дэд бүтэц, байгууламжийн тоог нөхнө. Үүнд үерээс хамгаалах далан, ус зайлуулах систем, аюулыг хянах,

зарлан мэдээлэх дэд бүтэц, түр цугларах байр, талбай, хорогдох байр, нөөцийн агуулах зэргийг хамааруулна.

22 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртсөн ногоон дэд бүтэц, байгууламжийн тоог нөхнө. Үүнд цэцэрлэгт хүрээлэн, нийтийн эзэмшлийн зүлэгжүүлсэн талбай, усан сан, оргилуур, хотын ногоон байгууламж зэргийг хамааруулна.

23 дугаар мөрөнд 11-22 дугаар мөрөнд бичигдсэнээс бусад аюулт үзэгдэлд өртсөн барилга, байгууламжийн тоог нөхнө.

24 дүгээр мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртөж хорогдсон малын нийт тоог нөхнө.

25 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртөж хорогдсон бод малын тоог өмчийн хэлбэрийн хамт нөхнө.

26 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртөж хорогдсон бог малын тоог өмчийн хэлбэрийн хамт нөхнө.

27 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртөж хорогдсон тэжээвэр амьтны тоог өмчийн хэлбэрийн хамт нөхнө.

28 дугаар мөрөнд аюулт үзэгдэлд өртөж хорогдсон ан амьтны тоог нөхнө.

11. Аварсан эд хөрөнгө

Гал түймрийн аюулаас авран хамгаалсан эд хөрөнгийг үзүүлэлтийн дагуу тоо, өмчийн хэлбэр, аварсан хөрөнгийн дүнгийн хамт нөхнө.

12. Хэрэгцээний тойм

Хэрэгцээний тойм хүснэгтэд аюулт үзэгдэлд нэрвэгдсэн хүн амын анхдагч хэрэгцээг хангахад шаардлагатай тусламж, үйлчилгээний мэдээлэл, эрэн хайх, аврах, хор уршгийг арилгах ажиллагаанд шаардагдах хүч хэрэгсэл, зардлын тооцоо, хойшлуулшгүй сэргээн босгох үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хүний нөөц, санхүү, техникийн мэдээллийг бөглөнө.

БҮЛЭГ IV. ГАМШГИЙН ТҮВШИН, ЗЭРЭГЛЭЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ

Гамшгийг тодорхойлох шалгуур үзүүлэлтийг ашиглан гаргасан мэргэжлийн байгууллагын дүгнэлтийг үндэслэн тухайн шатны онцгой комисс гамшгийн зэрэглэлийг тогтооно.

/ЗГ-ын 2018 оны 327 дугаар тогтоол “Гамшгийн зэрэглэл тогтоох журам”-ын 3.2-т зааснаар/

13. Гамшгийг тодорхойлох шалгуур үзүүлэлт

Тухайн аюулт үзэгдлийн үзүүлэлтийг үр дүнгээр мөрөнд нөхөж шалгуурыг давсан эсэхийг үнэлнэ.

14. Гамшгийг тодорхойлох

Тухайн гамшгийн төрөлд хамаарах нийт шалгуур үзүүлэлтийн 50 хувь нь бүрдсэн байвал гамшиг болсонд тооцно.